

Posudek oponenta k diplomové práci

Ondřeje Vláčila

s názvem

Řešení problému dekonstrukce práva z pohledu metodologie interpretace práva

Obecně

Autor práci zpracoval na základě dvou východisek. Prvním je současný stav práva označovaný jako „dekonstrukce“, druhým jsou ustálené interpretační metody. Jejich syntézou se autor snaží zanalyzovat, zda a jakým způsobem jsou interpretační metody způsobilé čelit dekonstrukci práva.

Formální náležitosti práce

Práce je rozdělena na tři velké celky, k tomu se pak přidává obsáhlý závěr. V první nosné části práce autor vymezuje pojem dekonstrukce práva. Navazuje pasáž týkající se interpretačních metod. Třetí část je praktická; na vybraných kauzách ukazuje možné interpretační řešení různých problémů. V závěru pak autor usiluje o nalezení způsobu, jímž může interpretace práva čelit jeho dekonstrukci.

Práce je přehledně a logicky uspořádána. Je psána srozumitelně, kultivovaným jazykem. Devizou je i vysoký stupeň čtivosti práce, jenž evidentně vychází z toho, že autor tématem „žije“; nejde o prostou kompilaci dosavadní literatury.

Oceňuji značný objem zpracované odborné literatury a judikatury, jakož i schopnost autora se v těchto pramenech orientovat.

Obsah práce

Pochopil-li jsem správně autorův záměr, usiluje o nalezení způsobů, jakým lze pomocí interpretačních metod čelit současnému nepřiliš uspokojivému stavu práva, právního řádu. Řešení autor shledává (poslední věta práce na str. 65) v užití nadstandardních výkladových metod.

Jakkoliv mám pochopení pro autorovo nadšení, je s jistou nadsázkou otázkou, zda by správné uchopení tématu nemělo spočívat v otázce, čím interpretace práva v teoretickém i praktickém pojetí přispívá k prohloubení dekonstrukce práva. Vyjdeme-li z mizících charakteristických aspektů práva (str. 9 až 10), které by interpretace práva měla v zájmu zachování jeho regulativních schopností spíše podporovat, než dále potlačovat, nelze se zbavit dojmu, že by autor mohl stejně dobře zvolené příklady použít právě k demonstraci probíhající dekonstrukce.

Typickým příkladem je problematika vztahu starých a nových předpisů, chybí-li výslovné řešení intertemporality (str. 45-50). Autor cituje závěr Ústavního soudu (str. 51), podle kterého má v případě absentujících přechodných ustanovení převážít ochrana nabytých práv, ochrana legitimního očekávání a šetření podstaty a smyslu základních práv. Namísto toho, aby Ústavní soud dospěl k jasnému závěru v tom, že absence přechodných ustanovení si vyžaduje výlučně proaktivní řešení (tj. vyloučení nepravé retroaktivity), ponechává opět interpretům (soudům) značný prostor pro úvahu, zda zvolí řešení na principu nepravé retroaktivity, nebo nikoliv. Jsme-li v situaci, kdy právní úprava mění obsah soukromoprávního vztahu, jsou zmíněná hodnotící kritéria natolik vágní, že nelze

s dostatečnou jistotou dospět k jednoznačnému závěru, což regulativní funkci práva nijak nepodtrhuje.

Uvedený problém se stupňuje v důsledku nejasněné pozitivně zakotvené metodologie interpretace v novém občanském zákoníku (§ 2 odst. 2 a 3 OZ), jež obsahuje v konečném důsledku protichůdné interpretační pokyny.

Podstatu dekonstrukce práva v jeho interpretační a aplikační fázi lze sledovat právě nepřiměřeném používání nadstandardních interpretačních metod. Pokud by autor uvážil jejich relevanci, musel by dospět k témuž závěru (str. 61). Necht' si autor položí otázku, z jakého důvodu jsou výsledky jinak jednoznačného jazykového výkladu považovány za nepřijatelné? V podstatě proto, že se interpretovi zdají být nerozumné. V některých případech tomu tak být může vcelku objektivně, v jiných případech však může jít pouze o subjektivní přesvědčení interpreta. V kolizi jazykového a teleologického výkladu musí naposled zmíněný vždy zvítězit z toho prostého důvodu, že pokud by teleologický výklad vedl ke stejnému závěru, jako výklad jazykový, nemusel by být vůbec prováděn. Teleologický výklad je proto zpravidla prováděn z důvodu nesouhlasu s výsledky jazykového výkladu, který poskytuje s výjimkou případů nesrozumitelně formulovaného ustanovení relativně jednoznačný závěr, a je prováděn právě proto, aby takto relativně jednoznačný interpretační závěr opírající se o jazykový výklad vyvrátil (typickým příkladem může být kauze povinného advokátního zastoupení v řízení před Ústavním soudem).

Za situace, kdy se při aplikaci práva setkáváme s různými údajnými mezerami v právu (jež jsou následně zaplněny interpretací), kdy záměrně zákonodárce volí neurčité právní pojmy či přímo ponechává posouzení věci na úvaze soudu (včetně rozšíření možnosti konstitutivními rozhodnutími ingerovat do vztahů, v nichž jsou práva a povinnosti určovány principiálně vůli stran), usuzuji, že autorem podaná metodologie interpretace práva dekonstrukci práva spíše pomáhá, než jí čelí.

Naznačenou kritikou autorových závěrů nechci autorovi upírat právo na vlastní závěry. Práce je totiž z tohoto hlediska konzistentní, totiž autor z přijatých premis vyvozuje v zásadě správné závěry. Dovolím si nicméně tvrdit, že autor je v jistém vleku publikovaných prací o interpretaci práva, které stále více posouvají hranice mezi nalézáním a tvorbou práva. Je otázkou, zda takto formulovaná řešení jsou snahou o nápravu neschopnosti či neochoty normotvůrce vytvářet relativně srozumitelná pravidla, nebo zda jsou projevem snahy o vychýlení rovnováhy mezi složkami státní moci. Nutno říci, že přístup zákonodárce takovým snahám spíše nahrává.

Práci v každém případě doporučuji k obhajobě, protože práce je svojí kvalitou nadstandardní. Těžko posoudit, zda jde o výsledek intenzivní spolupráce mezi autorem a vedoucím práce či o výsledek nasazení samotného autora.

Autorovi bych doporučil, aby se v rámci obhajoby pokusil kriticky zamyslet nad tím, do jaké míry jím navrhovaná metodologie skutečně má schopnost dekonstrukci práva zabránit.

V Praze dne 9. 5. 2017

JUDr. Jan Tryzna, Ph.D.